

30

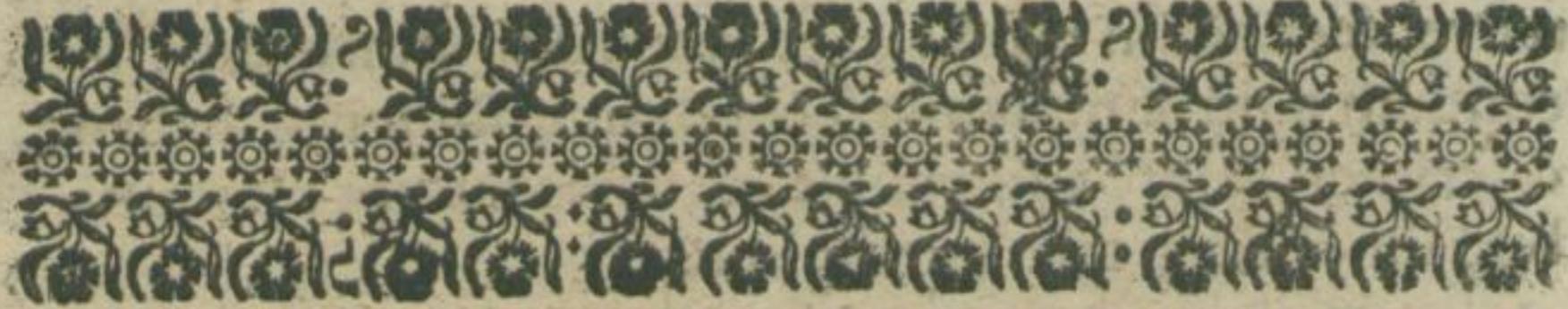
Q. D. B. V.
DISPUTATIO PNEVMATICA,
DE
IMMUTABILITATE DEI,
Quam
Consensu Amplissimi Philosophorum
Ordinis
Publicè defendet
P R A E S E S
M. PAULUS FRIDERICUS GERHARDUS,
Berol. March.
RESPONDENTE
TOBIA Eßardt / Jüterb. Sax.
In Auditorio Minori ad D. i^o. Junii, Anno cI^o I^oc LXXXV.

WITTENBERGÆ,
Literis BRUNINGIANIS.
b. a.

Coll. diss. A
40,2

a. N° 2.

I.

Voniam opposita se mutuò
illustrant, ita ut utriusque natura, si juxta se
ponantur, melius innotescat: propterea cum
de Immutabili agimus, etiam ad mutabile erit respicien-
dum, sic enim dignitatem suam tantò melius insinuat Im-
mutabile. Dicitur autem Mutabile, quod variari & ali-
ter se habere potest. Sive id intelligatur ratione suæ es-
sentiæ, dum partim internum habet corruptionis princi-
pium, atque ab esse ad non esse tendit; partim mutari
posit à superiore principio, idque vel in melius, vel in
deterius: Sive varietur ratione accidentium, ea vel ac-
quirendo, vel amittendo; idque vel ratione quantitatis
vel qualitatis, vel loci; unde est augmentabile, diminui-
bile, alterabile, mobile.

II.

Igitur Immutabile est, quod ita se habet, ut mutari
& variari nullò modò possit, neque in essentia, neq; in
accidentibus. Sumimus Immutabile in strictiore signi-
ficatione, quatenus directè Mutabili opponitur: alias e-
nim notum, immutabile ut & mutabile dici vel simplici-

ter vel secundum quid. Sed quoniam immutabile secundum quid & mutabile secundum quid tenue habent discrimen, & ferè coincidunt, ideo nos sub voce Immutabilis simpliciter tale intelligimus.

III.

Qyò verè indignius Mutabile, eò est perfectius Immutable, quod suum subjectum, in quò est, in maximo eminentiæ gradu constitutum significat, atque omni eò liberatum, cui obnoxiae sunt res sublunares, imò omnia creata. Neque nos impedit negatio in voce immutabilis, quæ hoc ipso, excellens est vox, dum affirmativo vocabulo exprimi nequit, prius enim dici aliquid potest, quid non sit, quam quid sit. Deinde inter opposita semper videndum, quodnam ratione rei præstet; jam extra controversiam est, Immutable præstare mutabili; propterea invertimus atque diciimus, Mutabile negare, Immutable autem affirmare.

IV.

Hæc lis non esse magna videtur, qvum disputatur, utrum Immutable, Invariabile & Incorruptile coincident; priora enim duo sunt Synonyma grammatica; Incorruptile autem in ipso Immutabilis conceptu includitur. Incorruptibile enim dicit, quod ratione essentiæ corrumpi non potest; Immutable autem, est quod tale manet tam ratione essentiæ, quam accidentium. An verò & quomodo differant Immutable &

mu-

mutabile à Necessario & contingente, id paulisper est expediendū; differunt enim ista primò diversā ratione formalī, quia necessariū est id, quod ita existit, ut potuerit etiā non existere; Mutabile est, quod se aliter habere potest ac variari. Deinde non omne quod est necessarium statim esse immutabile dicitur, neque omne contingens mox mutabile vocari potest; exemplo sunt corpora animata, quæ sunt ratione suæ generationis necessaria, non tamen immutabilia; item Angeli sunt entia contingentia, nec tamen mutabilia. Verum hæc ratio non videtur satis differentiam istorum indigitare. Melius inde probatur discrimen eorum, quia Necessarium & Contingens primam Entis respicit existentiam; Immutabilitas verò & mutabilitas etiam reliquam seu continuatam existentiam. Verum hæc prolixius ad Metaphysicam pertinent, neque enim inter attributa Entis versamur, sed occasione explicandi nomen τοῦ immutabilis huc devenimus.

V.

Siquidem immutabile consideramus, prout est attributum DEI, quod ei ita competit, ut intra essentiam DEI terminetur, neque ad extra feratur. Tria hic innuimus. Primò Immutabilitatem esse in DEO. Deinde Immutabilitatem esse solius DEI proprietatem. Denique Immutabilitatem esse attributum DEI Immanens. Prius autem quām hæc attinguntur videndum, quodnam sit respectu nostri concipiendi modi principium Immutabilitatis. Quicquid hic alii sentiant, remotum non nisi esse principium videtur Infinitas, quæ equidem describit, limitat atque determinat immutabilitatem DEI, in qua-

tum infinitè, ut in aliis attributis, ita & in hoc dicitur immutabilis Deus: sed proximè ex Infinitate non eruitur Immutabilitas. Igitur proximum ejus principium putamus esse Simplicitatem, sine qua nec afferi potest Immutabilitas in Deo, nec solida satis ratio tradi, cur Deus debeat immutabilis statui.

VI.

Adeoque quando de primo nobis statuendum venit, facile probamus Immutabilitatem Dei. Unicè in hâc re attendendum est ad simplicitatem Dei, quâ is non constat ex pluribus realiter distinctis, quemadmodum homo ex anima & corpore. Pro simplicitate Dei sic argumentor: Quod planè non est compositum realiter, id necesse est esse simplex, at Deus plane non est compositus realiter. Ergo. Major extra dubitationis aleam posita est, cum simplicitas & compositio sint immediate opposita, sequè mutuo tollant. Quod Minorem attinet, eam sequenti munimus ratiocinio: Quod est independens, id non est compositum, sed Deus est independens, Ergo. Major liquet; nam esse independens, & nihilominus compositum, contradictoriis rationibus pugnant. Quippe independens est, quod nihil se prius agnoscet, à quo esse suum habeat: Compositum est, quod requirit prius, à quod compositū sit. Unde rectè apud Clementē Romanum Nicetas dicit; *Omne quod compositum est, omnino autore aliquo, compositum est, & Recognit. In quam etiam Thomas ait sententiam; omne compositum causam habet, que enim se diversa sunt, non conveniunt in aliquod unum nisi per aliquam causam*

causam adunantem ipsa, p. i. q. 3. art. 7. Minor propositio lucet ex se, quam non nisi absurdissimus, positâ hypothesi esse DEum, negare potest; nam si Deus ab alio dependeret, is à quo dependet esset verè Deus, qui deberet esse independens, adeoq; per se & necessariò talis, quod alibi demonstratum est. Jam argumentari pergo; Quod est independens, illud est perfectissimum, Atqui Deus est Independens, Ergò. De Minore dicendum amplius non est. Major autem pariter constat; omnis enim perfectio, quæ datur, aut cœpit, aut non cœpit: quæ cœpit perfectio dubio procul est inde, unde cœpit, nimirum ab independente seu prima causa, quia à nihilo nihil fit eorum, quæ sunt, nihilq; in se ipsum agere potest. Quæ verò non cœpit perfectio, Dei est, quam summam colligimus ex Creaturis, quam summam debere esse vox Independentis & ratio ipsa dictitat. His itaque in unum collectis omnibus ejusmodi argumentum nascitur: Quicquid est simplicissimum, Independens atque perfectissimum, id est Immutabilitate, atqui Deus est simplicissimus, Independens atque perfectissimus, Ergò Deus est Immutabilis. Conclusio est pro nobis, recteque elicitur: Major & Minor propositio jam evictæ sunt: Igitur tota res in illud recidit, quod prius adductum est, videlicet proximum principium probandi Immutabilitatem esse simplicitatem, quæ vicissim eruitur ex Independencia, ex perfectione Dei. Infinitas autem, ut prius notatum est, tanquam communis fons in omnia se attributa, Dei infundit.

VII.

Proinde si Deus est Immutabilis, etiam tanquam Independ-

dependens immutabiliter existit; immutabilem quoque codem respectu habet essentiam, quia neminem se habet superiorem, qui eum mutare possit; immutabilis est in cognoscendo, in volendo, in decernendo tanquam perfectissimus, quia summa perfectio abhorret ab ejusmodi qualicunque mutatione, quæ argumentum est & Ignorantiæ & Inconstantia, & Imprudentia, quæ maximam arguunt imperfectionem, atque ex deo non-deum faciunt. Immutabilis denique est ratione loci, tanquam spiritus Simplicissimus, qui non habet partes extra partes, tanquam spiritus demum Infinitus, qui describi & determinari nequit.

VIII.

Cæterum duo contra Immutabilitatem afferuntur. Unum, quod actiones Dei transeuntes mutationem in Deo ponant: Alterum, quod libertas ex mutatione seu contingentia oriatur. Ad prius Resp. Distinguendo inter mutationem extrinsecam & intrinsecam: De hâc posteriore mutatione nobis est sermo. Unde nulla est sequela, Deus per Creationem factus est Creator &c. Igitur DEus intrinsecè est mutatus, neque enim agens mutationem præcisè in se infert, sed in effectu, qui mutatur à non esse ad esse. Ita Deus creando mundum, hunc ex nihil educens omnino mutavit. Adeoque relatio quæ intercedit inter Creatorem & Creaturam solummodo est non-mutua, posset etiam appellari realis, si hæc vox rectè explicetur. Alterum etsi videatur esse difficilius, nos tamen & illud discutiemus brevibus. Dupli enim modo actiones

ōnes Dei considerantur, vel ex parte ipsius Dei, sive
essentiæ divinæ, vel ex parte objectorum, ad quæ
terminantur actiones DEI. Priori respectu actio-
nes Dei liberæ non sunt, verūm necessariæ, quia
nihil est in Deo, quod non sit ipse Deus, adeoque
necessarium. Posteriori respectu Actiones Dei rectè
dicuntur liberæ, prout se possunt extra Deum evol-
vere & exerere, vel non, prout ad hoc vel illud
objectum, hēc vel illō tempore, hoc vel illo modo
se applicare, & terminare possunt. Quæ libertas u-
trum in Deo mutationem inferat, cuilibet sapienti judi-
candum permittitur.

IX.

Postquam Immutabilitatem in Deo consideravimus
nunc etiam ad alterum est progrediendum; utrum Soli
Deo competit, sive an proprietas sit Dei Immutabili-
tas. Egregiè sententiam explanat Hipponensium, Præ-
fus, lib. 5. de Trinit. cap. 2. Alia essentia vel substantia ca-
piunt accidentia, quibus in eis fiat magna vel quanta-
cunq; mutatio: Deo autem aliquid hujusmodi accidere non
potest, & ideo sola substantia vel essentia, qua Deus
Immutabilis est, cui profectò maximè & verissimè com-
petit esse. Quod enim mutatur non servat verum ipsum
esse & quod mutari potest, et si non mutetur, potest, quod
fuerat, non esse: ideoq; illud solum, quod non tantum non
mutatur, verūm etiam quod mutari omnino non potest,
verissimè dicitur esse. Ejusmodi quoque sunt, quæ san-
ctissimus Pater pronunciavit, lib. 12. de Civitate Dei, cap.

B

i. dici-

v. dicimus Immutabile bonum non esse nisi unum verum Deum beatum: ea verò quæ fecit bona quidem esse, quod ab illo; veruntamen mutabilia, quod non de illo sed de nihilo facta sunt. Argumentum videtur esse tale, quod nobis suppeditat Augustinus: Quæ mutari possunt, non sunt immutabilia, Sed omnes Creaturæ possunt mutari, Ergo. De Majori nulla est lis. Minor etiam liquet quia enim Creaturæ suum esse habent à D E O, ejus voluntati sunt obnoxiae, qui nisi eas conservaret, in nihilum redigerentur. Benè dicit Augustinus lib. sup. Genes. non fecit DEus mundum per modum, quô domus sit ab artifice; quia non indiget postea artifice, ut sit: Sed per modum, quo illuminatur aër à soles quia pendet in esse & conservari à sole: Unde ex hoc ipso, quod non præberet esse Creaturis, in nihilum redigerentur, atq; mutarentur. Quod verò una Creatura mutationi sit propior altera, ejus causa est in simplicitate quærenda, quia enim Angeli & animæ rationales respectu corporum sunt simplices propterea etiam in suâ naturâ sunt immutabiles, attamen quia hi Spiritus non sunt independentes, propterea mutationi ratione Dei subjacent. Unde & hoc momentum planum evadit, nullam rem esse planè Immutabilem, quia omnes res sunt dependentes, & certa solùm ratione perfectæ: Deum verò solum esse Immutabilem, quia solus continet fundamenta Immutabilitatis.

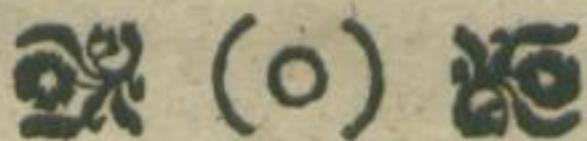
X.

Quare nihil efficitur, quando urgetur Immutabilitatem esse proprium Spiritus, sicque ut Dei, ita Angelorum

lorum & animarum rationalium : nam intelligitur tunc immutabilitas secundum quid talis, quâ Spiritui omnino repugnat mutari physicè, id est , habere intrinsecum mutationis principium , ut corpora non posse generare, nec generari, nec corrumpi, nec augeri, nec diminui. Nobis verò intelligitur immutabilitas simpliciter talis , in quantum aliquid nullò modò mutari, neque essentialiter neque accidentaliter potest , neque intrinsecè neque extrinsecè.

XI.

Ultimum quod concernit, Immutabilitatem esse attributum Dei immanens ; id elicetur inde , quia intra essentiam Dei terminatur , ejusq; rationem dicit , neque fertur in se ad extra. Quid verò attributum sit in Deo, alibi plenius exponitur. Nos illud tantùm dicimus , Immutabilitatem Deo competere nobis etiam non cogitantibus , sed quod à reliquis distingvatur attributis , id provenire à nostro conceptu. Adeoque actus competentiae est verus & realis , sed actus distinctionis est humanæ rationis , verùm in re fundatæ. Non esse præterea tanquam accidens in Deo Immutabilitatem , evincit ipsa vox , quicquid accidentia habet , est compositum , est dependens , est mutabile.

Coll. diss. A. 40_f. wine. 2